VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za loutkáři a roháči do Loun

GPS souřadnice: 50.356941, 13.7980978

Praktické informace

Délka trasy: 3 km

Obtížnost: Lehká trasa pro všechny výletníky od 5 do 99 let. Vede po rovince. Výlet je rovněž možné jet s kočárkem, na kole či odrážedle. I pejskům se bude líbit.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 60 km z Prahy ujedete za hodinu. Pojedete po D7 až na sjezd na 45. km.

Parkování: Mírové náměstí. Za hodinu zaplatíte 20 Kč - v sobotu po 12 hodině a v neděli je parkování zdarma

Věž kostela sv. Mikuláše

Otevírací doba:
ÚT–ČT + NE: 11.00–14.00 a 14.30–17.00
PÁ, SO: 10.00–14.00 a 14.30–17.00

Vstupné: dospělí – 50 Kč, děti + senioři – 30 Kč, rodinné – 100 Kč

Galerie Benedikta Rejta
Otevírací doba: ÚT–NE: 10.00–18.00

WC: Z boku budovy městské knihovny v Hilbertově ulici.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Hazmburk, Raná, Okoř, Kounovské řady.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovaly kamarádky Linda a Pavlína z Žatce:

Postřehy dětí:
Linda (10let): „Nejvíce se mi líbilo hledat písmenka a číst nápisy. Také jsem viděla velké brouky.“
Pája (9 let): „Mamka říkala, že mě někdy vezme do hezkého divadla u řeky. U holubníku bylo hodně holubů – to jsem ještě nikdy neviděla. “

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do krásného města na řece Ohři – do Loun. Působil zde slavný stavitel, stojí zde unikátní loutkové divadlo, velké mlýny i židovské památky. Město je obklopené krásnými hradbami a také ho hlídá několik draků. Výlet s tajenkou vás povede parkem, kolem řeky a památek města a luštit se bude všude. Pobaví všechny výletníky od 5 do 99 let.

Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci s Městem Louny, je pro vás tedy zdarma! :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, dnešní cesta za hádankou povede kolem krásných starých domů, hradeb a kostelů, které skrývají mnohá tajemství. Vynasnažíme se je rozluštit a také vyluštit doplňovačku. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na to:

Zaparkujeme v centru města na Mírovém náměstí. Naše kroky vedou nejprve k morovému sloupu. Což je jeden z mnoha sloupů na světě, které byly svatým stavěny jako poděkování za pomoc při zvládání morových epidemií či preventivně jako ochrana proti této smrtelné nemoci, která se šířila jako… No, jako mor.

Zdejší **mariánský sloup** je jedním z nejstarších mariánských sloupů v Čechách a snad i nejstarším v severních Čechách. Sochu v počátcích barokních časů v roce 1673 vytvořil český sochař Jan Jiří Bendl. Je obdobou jeho dříve vytvořeného mariánského sloupu na Staroměstském náměstí z roku 1650. Víte, kde byste našli nejproslulejší Staroměstské náměstí v republice?

Vidíte Pannu Marii, jak stojí na hadovi? Také nechápete, proč si k tak dlouhému stání vybrala něco tak nepevného a kroutivého? Musela. Had je totiž symbolem hříchu, takže je téměř povinností každého svatého šlápnout mu na krk. I když tento had vypadá trochu jako drak, že? Má totiž křídla.

Spočítáte, kolik má Marie nad hlavou hvězdiček? Je tady někdo, komu je přesně tolik let? Tak ten může zkusit jako první doplnit první písmenko do tajenky.

Na podstavci najděte latinský nápis, který zní v překladu takto: *Matko boží, buď ochránkyní svých Loun*.

1. **Opište první písmenko latinského nápisu.**

Vidíte pod nápisem rodový erb? A je něm zvíře? Které to je?

Za sloupem stojí krásná budova bývalé radnice, dnes městské knihovny. Je to ta s věžičkou. Také na ní je znak města. Najdete na něm dvě vesmírná tělesa. Poznáte je?

V roce 1398 udělil král Václav IV. Lounům právo mít vlastní **radnici,** a tak měšťané krátce poté zakoupili za 108 kop grošů krásný dům Václava z Dírné.

Kolik si myslíte, že je 108 kop grošů? Hodně!

Kopa byla historická účetní jednotka v Čechách, v Sasku a ve Slezsku. Jedna kopa se dělila na 60 menších jednotek. Obvykle se používala k počítání velkého množství peněz, zejména pražských grošů.

Na radnici začala městská rada zasedat už v roce 1399. Dům byl v průběhu staletí postupně přestavován do podoby paláce s věží a hodinami, dokud z něj nevznikla klasicistní budova, jakou dnes vidíte.

Teď zkuste na opačné straně náměstí najít největší a nejhonosnější dům, který na něm stojí. Je to současná radnice. Najdete ji na místě velice cenného renesančního domu zvaného *U Tří lip*. V roce 1813 se zde dokonce se svým štábem usídlil rakouský císař František I.

Tento dům město odkoupilo na sklonku šedesátých let 19. století s úmyslem zřídit zde radnici. Jak už to tak ale bývá, nedostávalo se peněz na jeho údržbu, takže chátral. A to tak hodně, že v roce 1884 starosta Petr Hilbert prosadil jeho zbourání. V soutěži o novou radniční budovu zvítězil monumentální projekt. Což sami vidíte. Novorenesanční stavbu s věžičkou ozdobilo osm alegorických figur. Najdete je všechny?

Pokud ještě neumíte číst, nechte si od rodičů nebo starších sourozenců přečíst tabulku u radnice. V textu je skryto jméno jednoho z největších vojevůdců všech dob, který bojoval i na našem území. Bylo to právě v době, kdy na tomto místě přespával rakouský císař. Jméno proslulého válečníka začíná na písmenko N.

2. **Napište jméno vojevůdce.**

Jakmile v textu vyhledáte výbojného císaře, budeme hledat kněze – a to kamenného. Žil v 15. století, byl upálen v Kostnici a v jeho jméně se skrývá domácí zvíře. Víte?

Husův pomník byl vybudován díky lounskému *Spolku pro zbudování pomníků mužům o národ český zasloužilým*. Jeho

odhalení bylo plánované původně na rok 1915 na počest 500. výročí upálení mistra Jana. Ale přišla válka. K slavnostnímu odhalení proto došlo teprve v roce 1925.

Postavte se před kněze a napodobte jeho pózu. Nesmát se, je to vážná věc. Kdo se zasměje, musí sochu dvakrát oběhnout.

Kdybyste drželi v ruce knížku jako on, která by to byla? Jan Hus asi drží bibli. Která je vaše oblíbená knížka? My máme rádi *Děti Bullerbynu* nebo *Záhadu hlavolamu*! :) Když na to ale přijde, tak i tu bibli doma máme.

Zkuste najít na domě za Husem kamenný květináč s kytičkami. Tipnete si, jaký druh do něj sochař „vysázel“?

Od kytiček se vydáme doleva a pak hned doprava směrem ke kostelu.

Najdete zde žlutou budovu, kterou mají všechny děti rády – školu! Nebo se snad pleteme? :)

Vedle kostela svatého Mikuláše sídlila od roku 1461 **lounská škola**. Byla vyhlášená, učili zde významní myslitelé své doby a žáci, kteří školu opouštěli, byli velmi chytří a úspěšní. A všichni uměli latinsky.

Na západní stěně domu po nich zůstal latinský nápis: *Vím, že Vykupitel můj živ jest, 1577.*

Najdete ho? Také jsou zde dvě srdíčka. Jakou mají barvu? Máte nějakou takovou na sobě? Chyťte se jí a s prsty na barvě dojděte až ke vchodu do kostela.

Největší chloubou města je právě **kostel svatého Mikuláše**. Je to nádherné gotické dílo. Trojlodní chrám s krásnou klenbou a jehlanovou střechou vytvořil královský stavitel Benedikt Rejt. A to na místě staršího chrámu, který společně s celým městem vyhořel roku 1517. Dokončení svatostánku v roce 1538 se ovšem geniální stavitel už nedožil. Ale v kostele je pohřben. Najdete jeho hrob?

Rejt byl vynikající architekt, který do potemnělých gotických interiérů šlechtických sídel vpustil slunce, světlo a vzduch. Dobře je to vidět třeba ve Vladislavském sále na Pražském hradě nebo na vodním hradě Švihov v Plzeňském kraji.

Všichni teď třikrát po sobě řeknou Benedikt Rejt, abyste si jeho jméno navždy zapamatovali.

U vchodu do chrámu je kříž s Ježíšem. Chudák Ježíš má na rukách krev a tváří se moc smutně.

3. **Opište písmena nad jeho hlavou.**

Věděl by někdo, co znamenají?

Tento nápis je zkratkou latinského Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum*, česky* Ježíš Nazaretský, král židovský. *Tradičně bývá zobrazován na krucifixech a jiných zobrazeních ukřižovaného Ježíše Krista.*

Doporučujeme vylézt na vyhlídkovou věž kostela. Z ochozu 60 metrů vysoké „rozhledny“ se totiž otevírá krásný výhled na celé město a okolí s Českým středohořím. Třeba na vrch Raná, po kterém pobíhají syslíci, či na Hazmburk – nádhernou zříceninu. Všude vedou naše výlety s tajenkou.

Teď tady máme úkol pro bystrozraké. Zkuste najít na domě nedaleko kostela mikulášskou čepici a berlu. Na obrázku jsou také měsíček a hvězdička. Vidíte? Pokud ano, mohli byste si rovnou zahrát v pohádce právě o Bystrozrakém.

Jak se jmenovali jeho kamarádi? Kterou princeznu pomáhali Jiříkovi zachránit? Jakou barvu měly její vlasy?

Na domečku s číslem 142 najděte křížek a o pár metrů dále odbočte doleva do Žatecké ulice.

Tady budeme hledat na budově masny prasátko, kravičku a slepičku.

Která z těchto zvířátek jíte nejraději? Tipneme si, že kuřecí řízečky.

Blížíme se ke slavné bráně a také k hradbám. Středověká bašta městského opevnění napravo v sobě ukrývá les. A ne ledajaký!

Muzeum Zkamenělý les vám nabídne pohled do miliony let staré historie středních a severních Čech. Nachází se zde totiž vzácná sbírka zkamenělých rostlin. Můžete si prohlédnout přibližně 300 exemplářů! Samostatné listy, plody i celé

kmeny prehistorických rostlin. Nejstarší exponáty jsou až 350 milionů let staré. Je tady někdo také tak starý? :) Pochybujeme…

Chtěli byste žít v době ledu, tedy době ledové? Co takhle vydat se s Machem a Šebestovou do pravěku? Znáte večerníčkový díl o panu Humlovi? :)

Když byla jednou ve škole řeč o době ledové, kdy žil člověk neandrtálský, vrtalo Šebestové hlavou, jak oni vlastně tenkrát ty mamuty jedli, s brusinkami nebo jak? „Hele, Machu," řekla Šebestová, „na co máme to kouzelné sluchátko, my se tam můžeme podívat." A taky ano, v tu ránu byli v pravěku, ale byla tam zima jako v psinci, všude samý mamut, brzy potkali i neandrtálce, nastydlého, to víte, doba ledová.

Přicházíme k **Žatecké bráně**, která je součástí městského opevnění. To vznikalo souběžně se založením města, tedy v 15. století. Vnitřní gotické opevnění se nezachovalo úplně. Hradbami se můžete kochat na jižní, západní i severní straně města. Zejména procházka Pod Šancemi nad řekou je krásná. Tam dojdeme asi tak za půl hodiny. Zde v Žižkově ulici můžete vidět hned dvě dělové bašty.

Podívejte se na Žateckou bránu.

4. **Kolik korouhviček napočítáte?**

Jdeme podél hradeb doprava k řece a je nám jasné, že na druhé straně silnice vám do oka padla další nádherná stavba.

Barokní **budova bývalého špitálu**, kterou vidíte nalevo, je pozůstatkem sociálního zařízení města, fungujícího zde od roku 1437. Sociální zařízení v 15. století? To zní dost neuvěřitelně, že? (Pokud si ovšem pod slovy *sociální zařízení* nepředstavíte jen WC, přesněji řečeno suché WC, prostě kadibudku.)

Tento špitál byl vystavěn v letech 1695 až 1698 podle plánů italského architekta Antonia della Porta. Slavný tvůrce je mimochodem autorem přestavby hned tří zámků v blízkém okolí – Roudnice, Milešova a Libochovic.

Stavba přežila do dnešních dnů ve vynikajícím stavu a aktuálně slouží jako restaurace Vegetariana.

Máme tady nějakého vegetariána? Nebo jste v týmu zvaném MASO?

Najděte na zdi andílka a také znak města. Je stejný jako na radnici, jen barvy jsou odlišné

5. **Jakou barvu pozadí má tento znak?**

Na konci mostu je ke spatření **pomník veslařů**. Je to vzpomínka na muže zavražděné a umučené nacisty v letech 1941 až 1945. Stalo se tak během takzvané heydrichiády, tedy období, které nastalo po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha v roce 1942. Byly to moc těžké časy, ale o nich si povyprávíme na jiném výletě. Každopádně buďte rádi, že se můžete volně procházet a nikdo vám nepřikazuje, kdy a co máte dělat, říkat, myslet si a podobně. (Poznámka: Výjimkou jsou rodiče a prarodiče. Ti mají alespoň do jistého věku potomků vždycky pravdu a musejí se poslouchat. A režiséři! Ti mají pravdu úplně vždycky, i kdyby vám bylo sebevíc.)

Za mostem odbočíme doleva a vstoupíme do krásného parku. Než dojdeme k památnému stromu, můžeme si povyprávět pověst o vzniku města.

V dobách dávno minulých se dva darební bratři Sobeš a Vlasták rozhodli v noci přepadnout spící ves. Nikdo z obyvatel se nestihl bránit. Muže spoutali a utopili v řece, dobytek a zásoby pobrali a ves zapálili. Z bohatého sídla při brodu přes řeku Ohři, kde se často zastavovali kupci se svým zbožím, zbylo jen spáleniště. Několik zoufalců, kterým se podařilo z hořícího domova uniknout, se vydalo na Vyšehrad stěžovat si na loupení, vraždy a paličství. Tehdy zde vládl kníže Vojen. Ten si do Prahy Sobeše a Vlastáka povolal a pohrozil jim šibenicí. Bratři se tak přísného trestu zalekli a knížeti slíbili, že nad řekou vystaví novou osadu, kterou obkrouží kamennou hradbou. A že ji nazvou Luna. Jak slíbili, se i stalo.

Je to však jen pověst… Ve skutečnosti se sice původ názvu Louny (dříve *Lúně* nebo *Lúny*) často dává do souvislosti s lunou, tedy s Měsícem, ale slovo může mít také původ ve staročeském slově *lúňa* či *lúna* s významem proudy, slapy. Čemuž odpovídá i umístění původní vsi u brodu na řece.

Mimochodem, kdo z vás by se chtěl jmenovat Sobeš nebo Vlasták? Zkuste si to se svým příjmením. Jak vám to zní? Jako Bobeš a Vlašák, že? :)

Na levém břehu řeky si oddechnete v parku s lužní vegetací, na pravém břehu byl v období první republiky založen areál výstaviště. Obě části parku propojuje lávka pro pěší, po které přejdeme.

Nejprve ovšem jdeme hledat památný strom platan. Víte, čím se liší od ostatních?

Platany jsou mimořádně zajímavé, mají neobvyklou barvu i strukturu kůry. V městských parcích i alejích podél silnic se objevují stále častěji. Jsou totiž odolné vůči znečištění ovzduší. *Obrovský strom s velmi rozložitou korunou může dorůst až do výšky 45 metrů a dožít se až několika set let. Listy se podobají javorovým, jsou ale silnější. Platan také kvete, i když hodně nenápadně. Květy jsou kulaté, později se z nich stanou ježaté pichlavé kuličky. Kůra je pestrá. Skládá se ze zelenožlutých, bělomodrých a hnědých plátů. Borka se neustále odlupuje. Kmen se díky tomu malebně skvrnitě vybarvuje. Hrají na něm odstíny šedé, zelené, krémové a hnědé.*

Najděte u stromu cedulku *PAMÁTNÝ STROM*. Které zvíře na vás vystrkuje jazyk? Jakou barvu mají jeho drápky? To je něco, co!? :)

6. **Co má lev na hlavě?**

Přejdeme most! Pokud se bojíte pavouků, koukejte raději na vodu nebo na tobogán nalevo, protože nad vaší hlavou je přímo pavoučí ráj.

Uprostřed velké hospodářské krize v létě 1931 pořádaly Louny *Krajinskou výstavu*. Pro její účely bylo v parku vystavěno několik dřevěných pavilonů. Centrální budovou se stal **Výstavní pavilon**. Výstava měla velký ohlas, navštívila ji řada významných osobností v čele s prezidentem T. G. Masarykem. I v současnosti je část parku využívána k výstavním účelům a park se jmenuje právě po prezidentovi.

Jak se jmenoval celým jménem?

Jdeme stezkou doprava kolem letního kina až k bunkru – řopíku. Víte, proč tady je?

Linie železobetonových pevnůstek, které byly budovány v letech 1937 a 1938 v rámci výstavby československého opevnění, se táhne okresem Louny podél řeky Ohře. Jsou jich zde desítky.

V době svého vzniku byly bunkry součástí takzvané druhé obranné linie Československé republiky. Lounský úsek zahrnuje opevnění od obce Pátek k západnímu okraji Loun a čítal 74 staveb.

Úkolem tohoto úseku bylo bránit útoku nepřítele ve směru Most–Slaný. Obrana se mohla opřít o tok řeky Ohře, která tvořila dokonalou přírodní protitankovou překážku. Armáda tento úsek zkolaudovala na jaře 1938. Řadu bunkrů Němci po zabrání našeho pohraničí odstřelili nebo zabetonovali.

Většina řopíků je neopravená, ale tento město zrenovovalo. Práce, které provedlo chomutovské *Muzeum československého opevnění z let 1936–1938*, vyšly na několik desítek tisíc korun. Při různých událostech je objekt přístupný veřejnosti. Druhý bunkr stojí na strmém břehu na stezce Pod Šancemi pod ZŠ Komenského, třetí na louce u městského koupaliště.

Nedaleko od řopíku vyvěral **Železitý pramen.**

Není to ale ten slavný pramen Luna, který byl v Lounech navrtán před 55 lety. Tento železitý pramen – slabá kyselka, která vytékala ještě nedávno z kašny v altánku – je v současné době nepitný.

Ve městě však můžete bez obav ochutnat Lunu (v areálu zdejší nemocnice nebo v blízkosti ulice U Pramenu). Je nejhlubším minerálním pramenem v naší zemi, vyvěrá z hloubky 1 200 metrů. Proplyněná teplá alkalická kyselka (to zní až nechutně!) působí příznivě na lidi, kteří trpí nemocemi žaludku, střev nebo jater. Má jedinečné složení, srovnávat se s ním ve světě mohou pouze prameny v gruzínském Boržomi a ve francouzském Vichy.

Najdete na sloupku vedle pramene text písně *Safír* od známého rapera Calina?

Pokud je mezi výletníky nějaký teenager, určitě ji bude znát! :)

Pokud vás láká dětské hřiště u Pavilonu A, klidně si na drakovi nebo vláčku pohrajte. Jsme v půlce výletu a času máme dost.

Najdete na hřišti dřevěnou sochu známého ptáčka?

Jak se vám na drakovi jezdí?

Po mostě se vracíme do parku. Odbočíme doleva a park obcházíme. Draci tady sice nejsou, ale povědět si o nich něco můžeme. Koneckonců jsme už dnes potkali dvě obludy, které jako draci vypadaly, že? :)

Znáte nějakou pohádku o drakovi? Asi nejznámější je ta o Bajajovi.

Vy máte jistě v malíčcích i draky filmové. Kdo by neznal příběhy: *Jak vycvičit draka, Za humny je drak, Micimutr či Sněžný drak!?* A rodiče samozřejmě usínali u nejslavnějšího seriálu všech dob *Hra o trůny.* Nebo je snad naopak probral?

Pohádkoví draci mají prapůvod ve starověkých mýtech a křesťanských legendách. Jsou malinko podobní plazům, ale liší se od nich mohutnými prackami a dalšími „detaily". Zároveň jsou spojeni se zemí i s vzdušným prostorem díky velkým křídlům. Přisuzuje se jim ovšem nazelenalá nebo šedá barva, jakou mají mnozí plazi, a někteří draci mají stejně jako hadi dokonce šupiny. Skoro všichni chrlí oheň, jsou děsiví a hrůzostrašní. Draci jsou symbolem zla, které má být poraženo. Draci také hlídali poklady v jeskyních. Kdo stvůru přemohl, získal z částí jejího těla nadpřirozené schopnosti. Ze srdce kupříkladu porozumění jazyku zvířat. Kdo se pomazal dračí krví, stal se pro změnu nezranitelným. Dračí zuby zase ochraňovaly před veškerým zlem. A tak dále... Mrtvý drak se zkrátka šikl. (Živým zuby v žádném případě z tlamy netahejte!)

Vstupujeme do ulice K Velodromu a po několika desítkách metrů odbočíme po modré značce zpátky do parku doprava. Za plotem je krásný holubník a kolem něj poletují desítky holubů. Ve které pohádce holubi pomáhají chudé dívce?

7. **Jak se jmenuje dívka z pohádky?**

Než se dostaneme ke Kamennému lesu, můžeme si zazpívat písničku z této známé pohádky.

Kdepak, ty ptáčku, hnízdo máš?
Skrýš a zázemí...
Vždyť ještě léčky málo znáš,
málo, zdá se mi.

Hej, břízo bílá, skloň se níž.
Dej ptáčku náruč svou a skrýš.
Já pak můžu jít a v duši klid
můžu pak mít.

Přicházíme do místa zvaného **Kamenný les**.

Toto zákoutí vzniklo během několika měsíců na parcele po bývalém zahradnictví. Vidíte uskupení mohutných balvanů se suchým pískovým jezírkem a dlažbou z přírodního kamene? Tvoří je čedičové sloupce vztyčené jako menhiry. Nejvyšší – třímetrový – vytváří spolu s menšími dojem kamenného lesa. Tento hájíček vytvořil v roce 2008 zahradník a tvůrce kamenných kompozic Stanislav Špoula. Bloky kamene jsou z čedičové horniny – tefritu. A také z valounů z řečiště řeky Ohře.

Blížíme se k broukovišti. To se vám bude líbit! Poznáte tyhle velké brouky? Jsou to roháči a možná si pamatujete, že v knížce o Ferdovi Mravencovi byl právě roháč ten brouk, který chtěl dát Ferdovi na zadek. Kdo tenkrát mravenečka s červenou mašlí zachránil?

Roháč obecný je největší evropský brouk. Samci mohou s kusadly dosahovat velikosti až 9 cm, samice jsou menší s nenápadnými kusadly. Kusadla nejsou určena k lovu nebo obraně, samečkům slouží jako zbraň v soubojích s jinými samci (nejspíš o samičky či o území). Roháči se nejčastěji perou v korunách stromů. Kde bydlí? V dutinách kmenů a v mrtvých pařezech. S jejich odstraňováním však tito brouci přicházejí jak o bydliště, tak o zdroj obživy. Není proto divu, že se roháč obecný objevil na světovém seznamu ohrožených druhů.

Přicházíme zpátky k mostu. Tentokrát ho přejdeme po levé straně. Nalevo vidíme hned několik mlýnů.

Jiráskovy mlýny byly známé již ve 14. století. Ve středověku zde byly nejméně čtyři. U městských hradeb se dochovaly

mlýny Režná a Šejdovna, na opačném břehu mlýn Hasák neboli Hasačert.

Co jednotlivá jména znamenala, lze jen hádat. Kdo si myslíte, že bydlel v tom posledně jmenovaném? :)

Vyhledejte na mlýně letopočet.

8. **Opište třetí číslici.**

Přejdeme most, který už dobře známe, a za ním se vydáme doleva ulicí Pod Šancemi. Právě v těchto místech stojí mlýn Režná, o kterém jsme už mluvili.

Pod krásnými hradbami můžete jít po cyklostezce nebo také můžete sejít až k řece Ohři a vydat se po chodníčku kolem ní. Věděli byste, kde tok pramení a jak je dlouhý?

Ohře prýští v Bavorsku (Německu) pod horou Schneeberg v přírodní rezervaci Smrčiny. Je čtvrtou nejdelší řekou na našem území. Po Vltavě je v Čechách druhým největším levostranným přítokem Labe. Je dlouhá 316 km, z toho 246 km teče na území republiky.

Ohře je řeka, které dali jméno Keltové. Název Agara – Lososí řeka – zaznívá v německém označení Eger i Egerland, Poohří.

K Ohři se vztahuje řada bájí a pověstí. Jedna vypráví o krásné víle Sibyle, strážkyni pramene, která patřila ke dvanácti družkám víly Egérie, královny řeky. Pro svou dobrotu a léčitelské schopnosti byla známá v celých Smrčinách. Její krása oslnila mladého rytíře Arnolda z nedalekého hradu, který ji spatřil sedět na velkém balvanu v řece. Po čase se s ní setkal znova a hned ji požádal o ruku. Víla však pravila, že je zaslíbena panenskému stavu, a navíc nesmí opouštět okolí pramene, neboť má za úkol jej chránit. Rytíř se tedy vydal do Kadaně do křišťálového paláce královny Egérie a požádal ji, aby Sibylu zbavila oné služby. Ta mu řekla, že Sibylinu službu nemůže zrušit, neboť musí trvat navěky. Požádala jej, aby se stal ochráncem řeky. Za odměnu se bude moci jednou ročně se Sibylou setkat. Arnold řeku vzorně chránil a každoročně v určený den u pramene rozprávěl se Sibylou. Ani on se nikdy neoženil, a když v jedné válečné vřavě zahynul, Ohře se od pramene až po soutok s Labem divoce rozvodnila. Proč? Tak mohutné proudy slz ronila Sibyla pro svého rytíře...

V hradbách napravo můžete spatřit hned dvě vodárenské věže. Jsou jen kousek od sebe. U té první je nádherná **Galerie Benedikta Rejta**, která nabízí jedinečnou sbírku moderního umění.

Z druhé vodárenské věže se napájely kašny na náměstí. Úzkou slepou uličkou od věže vedl nejen vodovod, ale především tudy odtékala špína z ulic a místo sloužilo jako „veřejné záchodky“. Podle romantické tradice tudy údajně vstupoval do města zvláštní brankou kat. Uličce se proto běžně říká Katovská. Kat v Lounech nikdy nebydlel, město si ho vypůjčovalo ze Žatce nebo z Litoměřic.

Ze stezky vedou k řece staré schody. Podél nich je umístěn starý vodočet, na kterém je také zaznamenána výška staleté vody, která byla při povodni v roce 1862. Zkuste ho najít. Jakou výšku vody ukazuje?

Časté záplavy a obavy z velké vody byly důvodem ke sledování výšky hladiny v Ohři. Děje se tak již od roku 1884. V roce 1901 zde byl instalován **limnigraf** – přístroj sloužící k odčítání a zaznamenání výšky hladiny v čase.

Cesta podél Ohře nás odvede k nádhernému divadlu. Už jen samotná budova působí pohádkově.

Lounské loutkové kamenné divadlo je nejstarší stálé **loutkové divadlo** u nás a pravděpodobně i v Evropě. Roku 1903 se několik nadšenců v čele s Janem Treglerem rozhodlo sehrát na sokolských slavnostech loutkové představení *Posvícení v Hudlicích*. Mělo velký ohlas a muselo se ještě mnohokrát opakovat. Je tudíž logické, že se v hlavách strůjců představení zrodila smělá myšlenka: Postavíme si vlastní stálé loutkové divadlo! S tímto cílem byl v roce 1909 založen samostatný *Spolek loutkářů*. A podařilo se! Stavba byla sice za přispění sponzorů a členů spolku realizována až po první světové válce v roce 1920, ale hraje se v ní dodnes.

U divadla se otočíme do protisměru a ulicemi Pod Cukrovarem a Husovou se stáčíme zpátky k centru města.

Hledáme budovu **Hospodářské záložny**. To je ta, v jejíž horní části je vysochán obrázek zemědělců. Co si myslíte, že dělají? Poznáte nějaké jejich pracovní nástroje? Co má na hlavě pán? A co paní?

Hledáme dům napravo s kamenným erbem. I na něm je koruna. Ale nemyslíme si, že v něm kdy nějaký král bydlel. Možná si ale jeho obyvatelé žili jako králové... :)

Všimněte si o pár metrů dále nalevo nejkratší ulice v Lounech. Měří asi jen 40 metrů a jmenuje se *U Synagogy*. Ale v podstatě krátce. V minulosti nesla název *Bezejmenná*.

Děti, víte, co je to synagoga? To je kostel pro Židy. Zkusíme jeden takový v ulici najít. Poznáte ho podle šesticípé Davidovy hvězdy, která dům zdobí. Najděte ji.

První doklady o existenci židovské komunity v Lounech pocházejí z poloviny 14. století. Od té doby se Židé nesmazatelně zapsali do historie i tváře města. Po staletí byli nedílnou součástí zdejšího života a zanechali po sobě nejeden architektonický skvost.

Místní synagoga byla postavena v roce 1871, aby nahradila starou a nevyhovující modlitebnu. Svým účelům sloužila do nacistické okupace.

Je to druhá největší synagoga v Čechách. V roce 1911 byla renovována a uvnitř kompletně vyzdobena malbami. V průběhu takzvané křišťálové noci z 9. na 10. listopadu 1938 ji vypálili nacisté. Od té doby již nikdy nesloužila původnímu účelu. Objekt byl proslulý vynikající akustikou. Kdo by nevěděl, co je akustika, tomu vysvětlíme, že uvnitř stavby byl zkrátka každý zvuk dobře a nádherně slyšet.

Máme pro vás předposlední dnešní úkol. Napravo si všimněte neogotického domu čp. 67 z roku 1898. Na průčelí byla freska patrona české země svatého Václava. Za 1. republiky dům sloužil jako četnická stanice. Žil a tvořil zde významný český malíř Zdeněk Sýkora. Z tohoto šedo-bílého domu na vás shlížejí dvě lidské tváře.

Zatvařte se jako ony a dojděte bez chechtání až k poslednímu domu v ulici. Je to ten žluto-bílý. Kdo se začne smát, musí se vrátit a cestu absolvovat znovu. Snad tady nebudeme do večera! :)

Nejcennějším měšťanským domem ve městě je **Daliborka**. Původně gotická stavba získala současný vzhled na přelomu 16. a 17. století.

9. **Jaká pohádková bytost na vás kouká nad okny domu?**

To se nám to krásně spojilo, že? Máme radost a jsme rádi, že jsme v cíli. Jak uběhl výlet vám? Věříme, že vesele a hravě.

Podívejte se na tajenku. Copak z ní na vás kouká? Je to jiný název pro loutku ovládanou provázky. A protože je zdejší loutkové divadlo vyhlášené, tajenku jsme věnovali právě jemu.

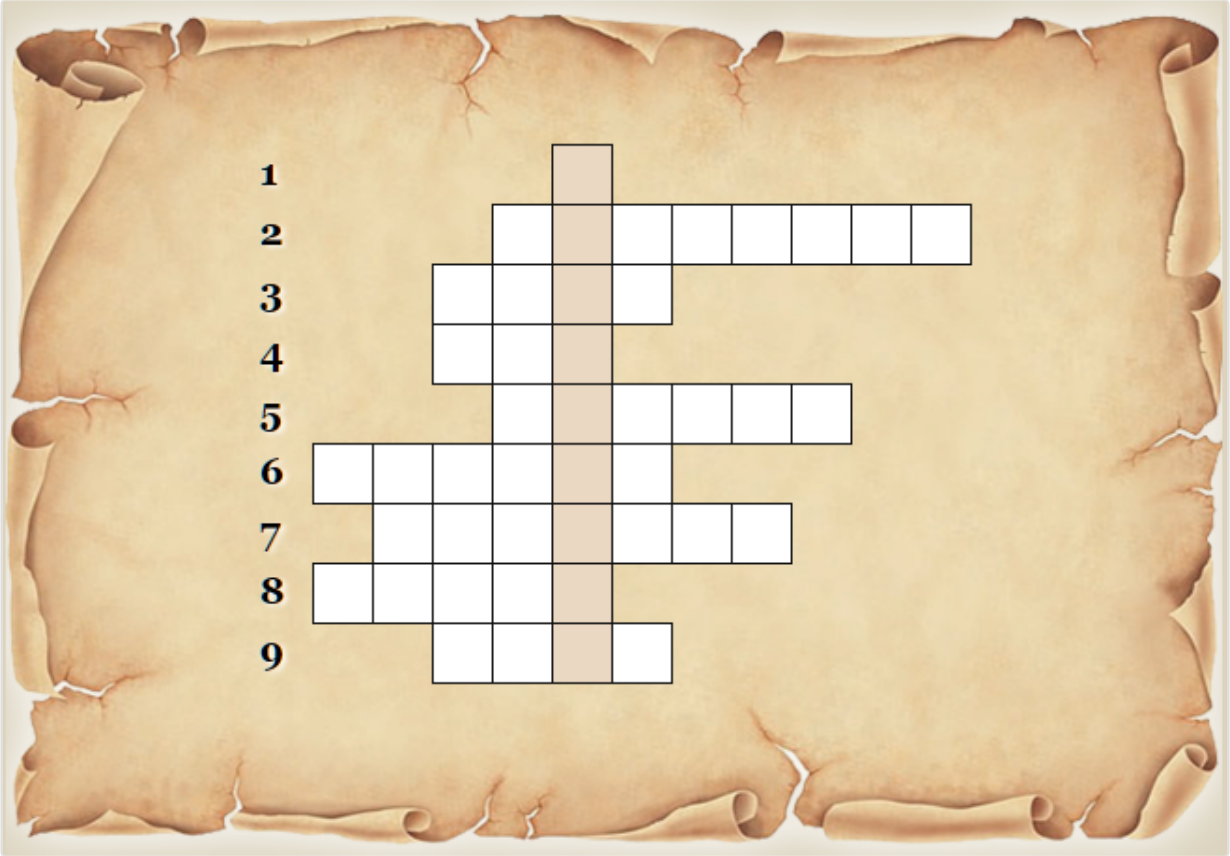
Hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Vyluštěnou tajenku můžete zaslat do agentury Velká dobrodružství, kde probíhá jednou měsíčně slosování o ceny. Díky finanční podpoře od Města Louny jsme Vám mohli poskytnout dnešní výlet s tajenkou ZDARMA. Děkujeme.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mimo jiné texty z webů www.kudyznudy.cz, www.cestyapamatky.cz, www.louny.eu, www.muzeumlouny.cz atd.

Otázky k tajence

1. **Opište první písmenko latinského nápisu.**
2. **Napište jméno vojevůdce.**
3. **Opište písmena nad jeho hlavou.**
4. **Kolik korouhviček je na bráně?**
5. **Jakou barvu pozadí má tento znak?**
6. **Co má lev na hlavě?**
7. **Jak se jmenuje dívka z pohádky?**
8. **Opište třetí číslici.**
9. **Jaká pohádková bytost na vás kouká?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 15:06